

Η υπαρξιακή χαρά στο θεολογικό λόγο

Ορθοδοξία / Θεολογία

Αρχιμανδρίτης Κύριλλος Κωστόπουλος, Ιεροκήρυξ Ι. Μ. Πατρών, Δρ. Θεολογίας

Η επιστροφή στην θεοποίηση της λογικής είναι ένα χαρακτηριστικό της σύγχρονης εποχής. Τα εντυπωσιακά τεχνολογικά της επιτεύγματα κρύβουν έκπληξη και φόβο για το μέλλον της ανθρωπότητας.

Εκείνο, το οποίο σπανίζει ή και πολλάκις ελλείπει, είναι η υπαρξιακή χαρά.

Ο Δυτικός «πουριτανισμός» πρόβαλε έναν «νόθο» Χριστό και μία «νόθα» χριστιανική ζωή, μακριά από το «πάντοτε χαίρετε» (Α΄ Θεσ. Ε΄, 17). Αναζητεί ο σημερινός άνθρωπος την χαρά, την «όντως» χαρά και δεν την βρίσκει.

Πρέπει, όμως, να κατανοήσουμε ότι η χαρά, ως το υπέρτατο συναίσθημα του ανθρώπου, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει και να εκφρασθεί αφ' ενός έξω από τον χώρο του «είναι» του, αφ' ετέρου χωρίς την δυναμική αναφορά προς το έτερο.

Έτσι προϋπόθεση της χαράς είναι η πνευματική κατάσταση του υποκειμένου και η θετική στάση του προς το αντι-κείμενο. Τότε η ύπαρξη της χαράς είναι βεβαία. Ο Ιερός Χρυσόστομος λέγει χαρακτηριστικά: «Ο εν τω Θεώ ών, αεί χαίρει. Καν τε

θλίβηται, καν οτιούν πάσχη αεί χαίρει ο τοιούτος» (Ιωάν. Χρυστοστ. ΕΠΕ, 22, 30, Θεσ/νίκη 1983).

Πολλοί διερωτώνται: ο Θεός χαίρεται; Διαβάζουμε στον Ησαΐα: «και ἔσται ον τρόπον ευφρανθήσεται νυμφίος επί νύμφη, ούτως ευφρανθήσεται Κύριος επί σοι» (Ησ. ΞΒ΄, 5). Για τον λόγο αυτόν ο Θεός επιθυμεί να ευφραίνεται και να χαίρει το δημιούργημά Του, ώστε να ενοποιείται, ερχόμενο σε κοινωνία μετά του Θεού Δημιουργού του. «Εγώ δε εν τω Κυρίω αγαλλιόσμαι, χαρήσομαι επί τω Θεώ τω σωτήρι μου» (Αββ. Γ΄, 18).

Αυτή η προσωπική, κοινωνική και εσχατολογική διάσταση της χαράς εισέρχεται πλέον στην ζωή της ανθρωπότητας ως ιστορικό γίνεσθαι στο Πρόσωπο του Θεανθρώπου Κυρίου. Η επανεύρεση του «απολωλότης» προβάτου, η επανασύνδεσή του μετά του Αρχιποίμενος Χριστού γίνεται αιτία προσωπικής και κοινωνικής χαράς. «Συγχαρήτέ μοι ότι εύρον το πρόβατόν μου το απολωλός» (Λουκ. ΙΕ΄, 6).

Οι Ωδές της Θεοτόκου και του Ζαχαρίου επιβεβαιώνουν το χαρμόσυνο γεγονός της λυτρώσεως και σωτηρίας του ανθρώπου: «Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον και ηγαλλίασε το πνεύμα μου επί τω Θεώ τω σωτήρι μου... Ευλογητός Κύριος, ο Θεός του Ισραήλ, ότι επεσκέψατο και εποίησε λύτρωσιν τω λαώ αυτού» (Λουκ. Α΄, 46 και 68).

Ο Θεάνθρωπος Κύριος είναι η πηγή της χαράς. Η Ανάστασή Του και το Πάθος Του, εκτός του φόβου, με την έννοια του σεβασμού, του δέους, προκαλούν και χαρά

μεγάλη. «Και εξελθούσαι ταχύ από του μνημείου μετά φόβου και χαράς μεγάλης» (Ματθ. ΚΗ΄, 8) και ακόμη «και τούτο ειπών έδειξε αυτοίς τας χείρας και την πλευράν αυτού. Εχάρησαν ουν οι μαθηταί ιδόντες τον Κύριον» (Ιωάν. Κ΄, 20).

Γι'αυτόν ακριβώς τον λόγο η υπαρξιακή μίμηση του πόνου και του Πάθους του Χριστού ολοκληρώνεται με την υπαρξιακή χαρά. «Πάσαν χαράν ηγήσασθε, όταν πειρασμοίς περιπέσητε ποικίλοις» (Ιάκ. Α΄, 2), μας λέγει ο Ιάκωβος ο Αδελφόθεος. Και τούτο γιατί ο αγώνας «εν Χριστώ» και «διά τον Χριστόν» συνεπάγεται πειρασμούς και θλίψεις. Ο Απόστολος Πέτρος λέγει χαρακτηριστικά: «Εν τω αγαλλιάσθε, ολίγον άρτι, ει δέον εστι, λυπηθέντες εν ποικίλοις πειρασμοίς, ίνα το δοκίμιον υμών της πίστεως πολυτιμότερον χρυσίου του απολλυμένου...» (Α΄ Πέτ., 6).

Η «εν Χριστώ» χαρά είναι αναφαίρετη. Τίποτε δεν είναι ικανό στον κόσμο αυτό να μας την αφαιρέση. Άλλωστε, ο Ίδιος ο Κύριος μας το υπεσχέθη: «...και την χαράν υμών ουδείς αίρει αφ' υμών» (Ιωάν. ΙΣΤ΄, 23).

Ο Μέγας Βασίλειος απαριθμεί τους λόγους, για τους οποίους πρέπει ο άνθρωπος να χαίρει: «... αι αφορμαί του χαίρειν ευλόγως... ημίν πρόκειται α. παρήχθημεν εις το είναι μη όντες, β. δια του λόγου και του νοός καταμανθάνομεν τα κάλλη της κτίσεως, γ. διακριτικοί εσμέν του αγαθού και του χείρονος. δ. αλλοτριωθέντες Θεού δια της αμαρτίας, πάλιν εις οικειότητα ανεκλήθημεν δια της μετανοίας, ε. αναστάσεως ελπίδες, αγγελικών αγαθών απολαύσεις, η εν ουρανοίς Βασιλεία...» (ΕΠΕ, 6, 84, Θεσ/νίκη 1973).

Για τον λόγο αυτό ο Απόστολος των Εθνών Παύλος, γράφοντας στους Φιλιπησίους, τους παροτρύνει: «Χαίρετε εν Κυρίω πάντοτε, πάλιν ερώ, χαίρετε...» (Δ΄, 4).

Δυστυχώς, ο σημερινός άνθρωπος και ειδικότερα ο σημερινός νέος και η νέα που ζει τον απέλπιδα ατομισμό του, μακράν της κοινωνίας μετά του Δημιουργού του και του συνανθρώπου του, προσπαθεί, χωρίς ιδανικά και οράματα, να χαρεί μέσα στον χώρο των ψευτο-ευχαριστήσεων της καταναλώσεως, των ναρκωτικών και της ικανοποιήσεως των παθών.

Η χαρά, όμως, το σκίρτημα αυτό της ψυχής, κατά τον Μέγα Βασίλειο, είναι ένα υπαρξιακό γεγονός της ζωής. Κι αυτό το γεγονός είναι καρπός του Παναγίου Πνεύματος: «ο δε καρπός του πνεύματός εστίν αγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία...» (Γαλ. Ε΄, 22). Εάν κατανοήσουμε αυτή την αιώνια αλήθεια, τότε θα χαρούμε πραγματικά.

<https://bit.ly/3XoHVwY>